

# Trofast venskab mellem husmand og gårdmand

Af Vilh. Z. Larsen, Ballebjerggaard.

I august måned 1872 gik min moder, gårdejer Ole Larsens kone, til Føllenslev for at besøge jordemoderen, som i daglig tale kaldtes „Madame la France“, og min moder havde megen brug for hende, eftersom hun fødte ialt 18 børn. På vejen mødte hun en ung karl, Kristian Sørensen, som spurgte, hvor Ole Larsen boede, og om han var hjemme; det fik han at vide, og hver gik til sit. Under moders besøg hos jordemoderen kom Kristian Sørensen tilbage, og jordemoderen gik ud og spurgte, om han havde fået „solgt skindet“, og det bekræftede han. Da jordemoderen kom ind igen, siger moder, at hun så ikke, han havde noget skind med, men fik så at vide, at det var hans eget skind. Det udtryk for at søge plads havde moder aldrig hørt før.

Kristian Sørensen havde sikkert ikke tænkt, at han skulle blive så længe i den plads. Fader byggede i det år en ny lade, og Kristian Sørensen var med til at fylde den første gang og mange, mange gange senere.

Et par år efter fik mine forældre en pige fra Sejerø. Hun kom fra Allehave, og da Kristians forældre boede i Eskebjerg Enghave, så har de nok fulgtes ad mange gange, og omsider blev de forlovet.

Kr. Sørensen var en stabil arbejder, som fader satte megen pris på, hans plovfure var altid lige, og han brugte endda en plov, som kaldtes „Frederik Jørgensen“, den lærte jeg aldrig at bruge, men Kristian kunne styre den.

Med det humor, han var i besiddelse af, var han naturligvis godt lidt af de unge piger. Men en aften gik det galt. Om morgenen spurgte moder, hvad han dog var kommet til, sådan som han så ud. Jo, foderlodøren stod åben, og han var rendt imod den i mørket. Men fader lo og sagde: „Trør du på den? Nej, han har nok været på kærestesjov og fået sig et blåt øje“.

Efter 5 års forløb blev Kristian og Anna gift. Fader og moder holdt deres bryllup, og de flyttede ind i et lille hus i Rumperup, den som nu hedder Højsted. Da moder tit havde brug for Annas hjælp, og Kristian nu var fast husmand, så byggede fader et par år efter et lille hjem til dem. Det kostede 1200 kr. at bygge, og der blev de boende i over 50 år, og da de tilsidst ikke kunne klare sig selv længere, flyttede de ind på „De gamles hjem“ i Særslev. Anna fældede mange tårer, da hun gik ud ad døren sidste gang, thi ingen har sikkert været mere glad for sit lille hjem end hun.

En lille pige døde for dem, da hun var omtrent 11 år, og da hun blev begravet, havde de en dreng til barnedåb samme dag.

Anna havde lært at væve, og det blev hun meget dygtig til. Kristian fik sjældent penge uden den 1. maj og den 1. november. Til at begynde med fik han i dagløn 1 krone om sommeren og 66 øre om vinteren, men Anna tjente jo også lidt ved siden af, for hun var med, når grisen skulle slagtes og fårene klippes, og ved mange andre lejligheder, og Kristian havde tit middagsmaden med hjem til aften.

Den 24. september 1902 holdt de sølvbryllup. Min fader var død året før, men moder holdt deres sølvbryllup, og der var mange med af deres og vor familie, og jeg husker, at min morbrøder, Lars Zachariassen i Gudmandstrup, som havde ordet i sin magt, holdt en køn tale for dem. Da der nu skulle ansættes en vejmand i kommunen, udgjorde moder, at han fik vejmandsarbejdet i tiden januar til april, det gav da altid lidt mere fortjeneste.

Imidlertid blev sønnen konfirmeret og senere gift og fik et sted på 7—8 tdr. land i Faurbo, ude bag Lindebjergbakken. Det var de gamles største glæde, når sønnen om sommeren hentede dem med sit eget køretøj, en begivenhed, som særlig Anna var meget



Kristian Sørensen som  
hostmand

stolt af. Tiden gik. I maj 1926 døde min moder, knap 80 år gl. Jeg var ungkarl endnu et par år, og i den tid fejrede Anna og Kristian deres guldbryllup hos os på Ballebjerggård. Dette tredje bryllup fejrede de under stor opmærksomhed, thi alle ville være med at hædre dem, fordi de stadig havde klaret sig selv, skønt de snart var 80 år gamle.

I 1890 var der blevet anskaffet et damptærskværk hertil egnen, og det gav Kristian anledning til at tjene en ekstra skilling. Han var sækkemand, fyrbøderen var den tykke Per Nielsen i Føllenslev Englodder, og en lille skruttet sadelmager var ilægger. De rejste langt omkring, og efter fyraften, kl. 7, havde de ofte en hel mil hjem, så det blev ingen lang nattesovn, for de skulle begynde på arbejdspladsen igen kl. 6 om morgenen.

I maj 1928 var jeg blevet gift, og det var mig en stor glæde, at min kone så godt kunne omgås de gamle. De var her på alle helligaftener. Vi havde den tradition, at Mortensaften, Juleaften, Nytårsaften og Helligtrekongersaften havde vi et trearmet lys på bordet, og en sådan aften fik vi altid klipfisk. I de sidste år måtte vi hente dem i vogn, thi Anna blev dårligt gående på sine gamle dage, det stammede nok fra at sidde og træde væven.

Deres fjerde bryllup, diamanbrylluppet, fejrede de den 24. september 1937. Sognerådet havde indbudt alle de gamle på „Hjemmet“, mig og min familie samt deres familie til frokost, og her blev der talt af sognerådsformand Ulrik Olsen og flere andre. Om eftermiddagen kom forskellige til kaffe. Kl. 6 om aftenen holdt vi et stort gilde for dem herhjemme på Ballebjerggård. Vi spiste omtrent over hele huset. Det blev deres 4. og sidste bryllupsfest i det samme hjem. Jeg siger så tit, at det er så stort med et sølvbryllup, men min kone og jeg har holdt diamanbryllup, jo, for vi holdt da gildet! Som tak for festen forærede Kristian Sørensen os et dejligt fad med indskrift. Jeg sagde til de gamle den aften: „I skulle nu alligevel have giftet jer lidt før, så kunne I have nået det femte bryllups-gilde“.

Da Kristian fyldte 90 år, fik jeg Aksel Dahlerup fra Statsradiofonien ud at tale med ham, og i samtalens løb spurgte Dahlerup ham, om han aldrig havde været ude at flyve. „Nej“, sagde Kristian, „det har jeg nu alligevel ikke rigtig mod på, for de siger, at så går det galt i bukserne“.

Da luftfartsdirektøren hørte det, kom der omgående en indbydelse til en flyvetur, for at den skrøne om bukserne kunne blive aflivet.

Jeg havde ikke selv bil dengang, så uddeleren kørte for os, imod at han fik en flyvetur med. Da vi kom på den anden side Holbæk, mødte vi 3 lastbiler med soldater, og Kristian Sørensen udbrød: „Det er vel nok en anden trafik i dag, end som sidst jeg gik her i 1872, for da jeg lå soldat i Roskilde, plejede jeg altid at spadsere hjem til Eskebjerg om aftenen og tilbage til Roskilde næste dag“.

Inden vi tog afsted hjemmefra, havde jeg fået læge Tulinius til at undersøge Kristian, og han erklærede, at skønt han var omtrent 91 år, var han alligevel så rask, at en flyvetur ingen skade kunne gøre ham. Kun synet var ikke så godt mere.

Noget så han alligevel, thi ude over Øresund sagde han pludselig til mig: „Du Vilhelm, der ser ikke ud til at være mere vand her, end at vi godt kan gå hjem“. Da vi kom tilbage fra Malmø og stod ud af maskinen, følte han bag på bukserne og erklærede, at der var

ingenting sket! „Ja, nu har jeg prøvet det“, sagde han. „Kan du nu ikke ringe ind til Krigsministeriet og spørge, om de ikke kan give mig en tur med en undervandsbåd“. Men det blev der nu ikke noget af. To måneder efter døde han, og dermed var et virksomt liv afsluttet. Han var en rask og dygtig mand, altid glad og fornøjet og altid interesseret i gårdens drift, som om det var hans egen bedrift.

Anna levede et helt år efter og sad troligt med sin strikkestrømpe, men hun savnede altid Kristian, og når hun kom til at tale om ham, så græd hun.